

jazykem, jenž nese v sobě stopy všech tvůrčích výbojů minulých, uvádění ve styk s mrtvými, zasvěcování a zaučování v tradici.

Pak také padne základní blud dnešních „mladých“, že o síle a hodnotě básnickově rozhoduje jeho program, blud, jemuž dostalo se tak tragikomického výrazu v básni p. Wojkowiczové v 11. čísle Lumíra. Pan Wojkowicz apostrofuje tam „básníka minulosti“, „básníka pesimistu“ rázu Lisleova, Lahorova a Ackermanové, žáka „budhisty Schopenhauera“ jako hrob, z něhož „vyletí fénix“, básníci budoucnosti, p. Wojkowicz a jeho družina: „My, plémě Světla proroků, jsme Tvůrci Světa pokroku“; „My Nové Doby Básníci“ (čtyři velká písmena za sebou — zda to dosti přesvědčuje? ejhle pathos, jehož režii nese tiskárna!) jsme světloňoši tvořící — jsme Básníci! Nevkus této praporově programové poesie, její verbišský tón urazil redaktora p. Dyka a pohnul jej k sarkastické glosse, z níž není možno necitovat několik vět: „Jest tak snadno býti básníkem nové doby: stačí pochytili něco levných teorií a něco ještě levnější praxe. Kolik z těch světloňošů tvořících tvoří ze sebe a mají ze sebe své světlo? Vážím si opravdového úsilí, kde je; vážím si talentu, kde je talent. Vážím si světla, kde je opravdu světlo. Jenomže, jak osudnou roli hraje v životě a literatuře móda! A jste si jist, že se nemiluje časem z módy. že nevzniká časem z módy nenávisť?“

Jest mně líto, že musím právě na p. Wojkowiczovi demonstrovati tento zásadní rozdíl, ale není zbylí: jeho zveršovaný program není báseň, ale mdlá a mrtvolná rýmovačka, třeba se v ní nadouval p. Wojkowicz divadelně-životně sebevíc; kdežto z „budhisty Schopenhauera“ vře a tryská život ještě dnes, próza jeho ještě dnes jest tak jadrná a křepká, že verše p. Wojkowiczovy jsou vedle ní hadr. Tak málo rozhoduje o hodnotě autorově program a tak všim jest — síla výrazu, vnitřního napětí a žaru, osobnosti! Stejným bludem domnívá se p. Karel Čapek o Flaubertovi, že jest neživotný a umělecky neplodný, poněvadž byl skeptik a pesimista a nevěřil v soudobou vědu a civilizaci evropskou! A zatím stačí rozevřítí kdekoli mistra croissetského, čísti z něho stránku nebo dvě, abys pochopil, že miloval život a věřil v život *quand même, přes všechno a všemu navzdory*, v jeho hlubokých odvěkých zdrojích *pod* současnou civilizací a současnou vědou, neboť z každé jeho věty tryská život a mámi tě a opíjí tě ještě dnes všim svým posledním nepojmenovatelným fluidem a magnetismem, kouzlem, jež uniká racionalistické logice, jako přesáhá každé rozumově programové nepřátelství svého původce; kouzlem, jež jen sesiluje ještě paradoxní kontrast rozumu Flaubertova, který snad laje a zlořečí tam, kde celá umělecká a básnická bytost jeho vši svou existencí a vši svou činností přitakává a blahořečí. Kdežto p. Čapkovy projevy a články „rázu krajně ostrého a moderního“ zůstávají se vši svou pozitivní dobovostí a vědeckostí potišťený novinářský papír, z něhož dýše pliseň mrtvolná.

Pak, až budou naši „nejmladší“ tvořiti, pochopí také záhy, že generace bývá přechasto jen neškodnou hyperbolou pro stolní společnost dvacetiletých a že z ní nezbude nic po deseti nebo patnácti letech — nevypracovalo-li se z ní a *nad ni* několik osobností. Pak pochopí také brzy, že je-li možno stvořiti dnes poesii nad-
osobní (a nikdo nepřeje si toho více a netouží po tom více než já), vede cesta k ní jen skrze osobnost a může býti stvořena jen celou osobností a ne nákazou bacilu programového.

snažil se namluviti v Přehledě světu, že jsem zkarikoval jeho názory a že jsem psal o nich s úplnou jich neznalostí. Čtenářstvo České kultury ví, že jsem citoval *do slova celé dlouhé, rozhodné partie* z jeho referátu; slo mně o to, chytiti p. Karla Čapka při horkém účinu a ukázati, jak absurdně a banálně kritizuje *in concreto* člověk, který si přikládá nimbus vynikajícího theoretika a myslitele. Proto nechává mně úplně chladným jeho hrozba, že při nejbližší příležitosti „zopakuje své (?) názory“ v Přehledě; vím, že je opravdu „zopakuje“ podle některé cizí revue, kde jsem je již četl. Proto nechává mě také úplně lhostejným, nazývá-li p. Čapek názory mé „nedivokými“ a „dávno známými“; po vavřínech indiánské „divokosti“ p. Čapkovy opravdu netoužím a jsou-li mé literární názory, jak se domnívá p. Čapek, dnes z módy, vím, že přijdou do módy zítra, až budou z módy „přesvědčení“ p. Čapkova. Myslíte-li p. Čapek ulehčuje si totiž poněkud práci: místo důvodů namítává v poslední době rád svému odpůrci, že jest mezi nimi propast generací a že si nemohou rozumět. Ale je-li tomu opravdu tak, radil bych p. Čapkovi, aby opatroval své články výstražným znaménkem a legendou: *Jen pro mé soukojence!* Zabráni tak a limine každé kritice a každé diskusi. Se mnou prý p. Čapek nedoufá se dohovorití také proto, že „zatím udály se jistě přeměny a přehodnocení, se kterými se p. Šalda solva bude moci usmířiti.“ Na této větě jest zábavné předně sloveso: „udály se“. Opravdu: udály se, neboť p. Čapek není z těch, kdo by je vyvolali a vytvořili; pro něho opravdu všechno „udává se“ a on to jen přejímá. Tak „udála se přeměna“ novoromantismu, novoklasicismu, naturismu, kubismu, unanimumu, futurismu, paroxysmu a což vím kterého čerta ještě, a p. Čapek je přejal věrně a s obvyklou vědeckou spolehlivostí a přesností. A za druhé: zajímá mě, *kdy* se udály ty velevážené přeměny a ta hrůzostrašná přehodnocení. Patrně v době zcela nejnovější; poněvadž ještě před dvěma roky dožadovala se redakce Uměleckého měsíčníku, tehdy právě založeného družinou p. Čapkovou, mých příspěvků, aby, jak psala, „*dokumentovala souvislost svých snah s moji Myšlenkou*“.

Spor generací

Přítel Arne Novák odpověděl na můj poslední feuilleton statí „Tři generace“ s taktem tak jemným, s bystrostí tak pronikavou a s courtoisí tak dokonalou, že již proto bylo by nemístné nepokračovati v diskusi tímž tónem a touž methodou a nesnažiti se tak vyrovnati se svému partnerovi, i kdyby nebylo věcných pohnutek k debatě, které zde jsou. P. Arne Novák pochopil zcela jasně, že nejde o plané polemikaření, nýbrž o věci závažné a zásadné, do nichž musíme všichni vnášeti nejen co nejvíce bystrosti intelektuálně, nýbrž i co nejvíce dobré vůle porozumětí svému spoludebatérovi. Přesto, že nový projev p. Novákův mnoho osvětlil a mnoho sblížil — kvituji v něm zvláště vděčně závěr, který volá k spolupráci všechny duchy bez rozdílů věku, generační příslušnosti a hesel, a opravuje tím to, co bylo nespravedlivě exklusivním v první stati jeho, v níž mluvil o „generaci let devadesátých“ jako o generaci odumírající vlastním úkolům uměleckým — zůstává mezi námi ještě několik bodů sporných, které volají po šetření co nejpečlivějším a nejúzkostlivějším. Budiž jim tedy dáno, což jejich jest!